

Nr 62.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47; given Stockholms slott den 1 februari 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Allan Vougt.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47 samt anför därvid följande.

Inledning.

Från och med budgetåret 1940/41 redovisas huvuddelen av försvarets fastigheter å en särskild i rikshuvudboken uppförd kapitalfond, numera benämnd försvarets fastighetsfond. Denna fastighetsredovisning omfattar dock icke befästningsanläggningar, ej heller fastigheter av enbart kulturhistoriskt värde.

Bihang till riksdagens protokoll 1946. 1 saml. Nr 62.

Sedan i enlighet med beslut av 1943 års riksdag vissa av försvarets fabriker organiserats såsom statligt affärsverk, varvid fabrikernas tillgångar och skulder från och med budgetåret 1944/45 upptagits till redovisning å en särskild kapitalfond, benämnd försvarets fabriksfond, ha vidare de av fabrikena disponerade fastigheterna från samma tidpunkt överförts från fastighetsfonden till fabriksfonden.

Försvarets fastighetsfond består av tre delfonder, nämligen arméns delfond, marinens delfond och flygvapnets delfond.

I årets statsverksproposition, bilaga 2 till specifikation av inkomsterna å riksstaten, har framlagts ett beräknat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47. Till grund för detta statförslag ligga framställningar från arméns fortifikationsförvaltning den 26 oktober 1945, från marinförvaltningen den 28 september 1945 och från flygförvaltningen den 14 augusti 1945, över vilka framställningar riksräkenskapsverket den 8 december 1945 avgivit utlåtande. I överensstämmelse med statförslaget ha å driftbudgeten i förslaget till riksstat bland »Inkomster av statens kapitalfonder» upptagits de i statförslaget för respektive delfonder angivna överskotten och bland »Egentliga statsutgifter» å fjärde huvudtiteln under rubriken »E. Diverse» med tills vidare beräknade belopp upptagits särskilda anslag för ersättning till envar av fastighetens tre delfonder för förvaltningsmyndigheternas rätt att nyttja de till fonden hörande eller av fonden förhyrda fastigheterna. Nämnade anslag ha beräknats till för arméns delfond 16 863 000 kronor, för marinens delfond 6 674 000 kronor och för flygvapnets delfond 10 531 000 kronor.

Översikt av fastighetsfondens ställning.

Av riksräkenskapsverkets utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1944/45 samt av ämbetsverkets specifikation av bland annat försvarets fastighetsfonds fastighets- och värdeminskningsskonton m. m. för samma budgetår framgår, att fondens ställning per den 30 juni 1945 var följande.

Arméns delfond.	Kronor.	Kronor.
Tillgångar:		
Markvärde	74 291 972: 43	
Byggnadsvärde	497 208 124: 82	
Fordringar hos andra fonder	1 870 425: 38	573 370 522: 63
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	397 851 384: 40	
Diverse medel	1 870 425: 38	399 721 809: 78
Kapitalbehållning		173 648 712: 85
Marinens delfond.		
Tillgångar:		
Markvärde	56 515 856: 94	
Byggnadsvärde	143 058 471: 58	
Fordringar hos andra fonder	1 158 522: 23	200 732 850: 75

	Kronor.	Kronor.
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	111 062 171: 63	
Diverse medel	<u>1 158 522: 23</u>	<u>112 220 693: 86</u>
Kapitalbehållning		88 512 156: 89
Flygvapnets delfond.		
Tillgångar:		
Markvärde	17 151 203: 70	
Byggnadsvärde	230 311 717: 15	
Fordringar hos andra fonder	<u>707 898: 42</u>	<u>248 170 819: 27</u>
Skulder:		
Värdeminskningsskonto	130 440 407: 77	
Diverse medel	<u>707 898: 42</u>	<u>131 148 306: 19</u>
Kapitalbehållning		117 022 513: 08

I detta sammanhang må erinras, att den för budgetåret 1944/45 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 30,212 miljoner kronor. Inkomsterna beräknades till detta belopp och utgifterna och överskottet till respektive 15,712 och 14,500 miljoner kronor. Utfallet av staten framgår av en i budgetredovisningen för budgetåret 1944/45 (s. 172 och 173) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 13 135 513 kronor 70 öre, som tillförts statsregleringen.

Stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46 har fastställts den 1 juni 1945.

Jag övergår härefter till behandling av frågan om fondens stat för budgetåret 1946/47. Staten upptager följande titlar, nämligen inkomstsidan A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden samt C. Diverse inkomster ävensom å utgiftssidan A. Reparations- och underhållskostnader m. m., B. Avsättning till värdeminskningsskonto, C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden samt Överskott att tillföras riksstaten. Under envar av dessa titlar å såväl inkomst- som utgiftssidan upptagas inkomsterna respektive utgifterna särskilt för varje delfond.

Vid beräkningen av de olika posterna i staten följer jag denna uppställning och upptager därvid först till behandling fondens utgifter.

Utgifterna.

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.

I proposition 1945: 180 med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46 behandlades frågan om ändrade grunder för beräkning av utgifter för reparations- och underhållskostnader. Min företrädare i ämbetet erinrade därvid, att medelsbehovet för reparation och underhåll av försvarets byggnadsbestånd nu principiellt beräknades till viss procent av byggnadernas

i fastighetsfonden redovisade värden. Av en i propositionen lämnad redogörelse framgick, att denna metod vore ägnad att under vissa förhållanden giva ett mindre tillförlitligt uttryck åt det faktiska behovet av underhållsmedel. Olägenheterna hade framför allt trätt i dagen vid större växlingar i fastighetsvärdets storlek och byggnadskostnadernas nivå. Ur olika synpunkter framstode det fördenskull som ett önskemål av vikt att övergå till en metod, som möjliggjorde underhållskostnadernas fastställande till ett mot det verkliga förhållandet mera svarande belopp än vad som hittills varit möjligt att åstadkomma. Vid de undersökningar, som i sådant syfte utförts av 1943 års militära fastighetsutredning, hade bland annat övervägts möjligheten att ersätta den procentuella metoden med ett system, som huvudsakligen byggde på underhållskostnadernas avvägning i relation till fastighetsbeståndets volym. Emellertid skulle för tillämpning av volymmetoden krävas ett omfattande statistiskt materiel, enär beräkningarna i annat fall knappast kunde giva mera exakta värden än enligt det nu tillämpade systemet. Vid sina ytterligare överväganden i ämnet hade fastighetsutredningen därför stannat vid att förorda, att den procentuella beräkningsmetoden i princip bibehölles, varvid emellertid med hänsyn till de olägenheter, som vore förenade med densamma, vissa angivna modifikationer vid tillämpningen därav ansåges böra iakttagas, främst en mera exakt och efter enhetligare normer för samtliga byggnader verkställd beräkning av byggnadsvärdet. För egen del hade min företrädare i ämbetet icke kunnat förbise att — ehuru en övergång till den s. k. volymmetoden i och för sig kunde vara önskvärd — förutsättningen härför icke vore förhanden utan att tillgång funnes till erforderligt statistiskt underlag för beräkning av underhållskostnaderna. Några mera vägande invändningar gentemot ett fortsatt användande av den procentuella beräkningsmetoden behövde icke heller befaras, därest vid tillämpningen av densamma iakttoges sådana modifikationer, att de mest iögonenfallande svagheter i systemet avlägsnades. Den av fastighetsutredningen verkställda utredningen syntes ha ådagalagt, att vissa möjligheter i detta hänseende förefunnes. Vid framläggandet av förslaget till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46 följde min företrädare i ämbetet i fråga om beräkandet av anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. i huvudsak det förslag till beräkning av förenämnda anslagspost under respektive delfonder som innefattades i riksräkenskapsverkets utlåtande den 25 januari 1945 över fastighetsutredningens förslag, vilket innebar ett på fastighetsutredningens förslag grundat förenklat beräkningssätt.

I riksdagens skrivelse 1945: 202 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46 uttalades, att riksdagen i likhet med departementschefen ansåge, att ett frångående av den procentuella beräkningsmetoden åtminstone för närvarande icke borde ske. Det hade velat förefalla riksdagen, som om med denna metod med vissa i fråga om grunderna för dess tillämpning föreslagna ändringar åtskilliga dittills med beräkningssättet i fråga förenade olägenheter kunde elimineras. Vad Kungl. Maj:t med avseende å dessa modifikationer föreslagit hade riksdagen funnit sig böra bifalla. Vid sin granskning av den verkställda beräk-

ningen av den av Kungl. Maj:t föreslagna staten för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46 hade riksdagen ej funnit något därvidlag vara att erinra. I brev den 1 juni 1945 angående fastställande av stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46 har Kungl. Maj:t förklarat, att beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. för budgetåret 1946/47 skulle ske i enlighet med de principer, som vid anmälan av propositionen 1945:180 följts vid motsvarande beräkning för budgetåret 1945/46.

Med hänsyn till att inom ett så betydande fastighetsbestånd som det varom här vore fråga årligen måste uppkomma oförutsedda behov av smärre nybyggnads- och förändringsarbeten av den art, att kostnaderna icke lämpligen borde bestridas från de för reparation och underhåll av byggnader under fastighetsfonden beräknade medlen föreslogs i propositionen 1945:180, att för ändamålet skulle anvisas ett särskilt investeringsanslag under varje delfond av fastighetsfonden. I skrivelsen 1945:202 godkände riksdagen förslaget härom. Riksdagen förutsatte emellertid, att anslagen finge tagas i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall och allenast för ändamål, som icke borde tillgodoses med anlåtande av anslagsposterna till reparations- och underhållskostnader eller genom särskild medelsanvisning å kapitalbudgeten. I årets statsverksproposition, Kapitalbudgeten, ha till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten för budgetåret 1946/47 under försvarets fonder, försvarets fastighetsfond, äskats följande investeringsanslag, nämligen under arméns delfond 150 000 kronor, marinens delfond 75 000 kronor och flygvapnets delfond 50 000 kronor.

Arméns delfond. För budgetåret 1945/46 beräknades under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond medelsåtgången enligt följande sammanställning.

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	kronor	4 669 000
b) » » » » » i berg insprängda anläggningar.....	»	145 000
c) Smärre förbättringsarbeten	»	450 000
d) Underhåll av övningsfält m. m.....	»	975 000
e) Skatter m. m.	»	151 000
f) Iståndsättningsarbeten	»	950 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>7 340 000</u>

Arméns fortifikationsförvaltning har i sin skrivelse med förslag till inkomst- och utgiftsstat för budgetåret 1946/47 i fråga om beräkningen av reparations- och underhållskostnaderna anfört i huvudsak följande.

Beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader hade skett i enlighet med de principer, vilka anbefallts i Kungl. Maj:ts brev den 1 juni 1945 angående fastställande av stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46. Enligt försvarets civilförvaltnings bokslut den 30 juni 1945 utgjorde byggnadsvärdet 497 202 224 kronor 82 öre, varav 40 666 699 kronor 40 öre utgjorde ökning under budgetåret 1944/45.

Byggnadsvärdet för nyare byggnader framginge av följande tabell:

Budgetår	Handels- bankens index (medeltal pr budgetår)	Byggnads- värdets ökning Kronor	Reducerat till 1935 års prisläge Kronor
1939/40	125,1	15 447 000	12 347 721
1940/41	137,1	19 248 324	14 039 623
1941/42	146,3	32 178 087	21 994 591
1942/43	159,8	51 819 049	32 427 439
1943/44	161,6	37 212 218	23 027 362
1944/45	160,8	40 666 699	25 290 235
Summa kr.	—	196 571 377	129 126 971

Byggnadsvärdet å äldre fastigheter bleve således (497 202 224 — 196 571 377 =) 300 630 847 kronor. Från denna summa avginge byggnader i Vaxholm och å Skeppsholmen, vilka överlämnats till marinförvaltningen med ett värde av (266 250 + 270 000 =) 536 250 kronor. Följaktligen bleve värdet å äldre byggnader 300 094 597 kronor.

De uträknade underhållsmedlen bleve $(1,6 \% \times 300\,094\,597 + 0,6 \% \times 129\,126\,971 =)$ 5 576 300 kronor.

Därtill komme:

	Kronor	
Underhåll av byggnader å Järvafältet och Revingehed	29 000	
Skatter	76 000	
Amortering av el-nät i Norrbotten	75 000	
Övnings- och skjutfält	1 400 000	
Iståndsättningsarbeten	1 000 000	2 580 000
	Summa kronor	8 156 300

vilket belopp fördelades på följande poster:

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	4 907 300
b) Löpande reparation och underhåll av i berg insprängda anläggningar	158 000
c) Smärre förbättringsarbeten	540 000
d) Underhåll av övningsfält m. m.	1 400 000
e) Skatter m. m.	151 000
f) Iståndsättningsarbeten	1 000 000
	Summa kronor 8 156 300

Beträffande »löpande reparation och underhåll av i berg insprängda anläggningar» hade underhållsmedel för dessa beräknats med hänsyn till under år 1944/45 investerade medel, i runt tal 3 500 000 kronor.

Såsom motivering för förslaget om ökning av medlen för underhåll av övningsfält m. m. har arméns fortifikationsförvaltning åberopat en ämbetsverkets skrivelse bifogad, av domänofficeren upprättad promemoria i ämnet, av vilken i huvudsak följande inhämtas.

För budgetåret 1946/47 hade av truppförbanden i statförslagen de »beräknade inkomsterna» upptagits till ett sammanlagt belopp om 875 949 kronor. Det vore troligt att de »verkliga inkomsterna» komme att överstiga detta belopp och närma sig 1 miljon kronor.

De »erforderliga utgifterna» hade sammanlagt upptagits till 1 910 455 kronor. Därtill komme utgifter för hyror och arrenden med 79 510 kronor.

De erforderliga utgifterna hade efter granskning av domänofficeren nedskurits från 1 910 455 kronor med 510 455 kronor till 1 400 000 kronor, vilka fördelade sig på underposterna sålunda:

Ordinarie underhåll	kronor 995 000
Större reparationer	» 200 000
Nybyggnads- och förändringsarbeten	» 205 000

Utgifterna kunde icke pressas hårdare. Detta belopp vore oundgängligen nödvändigt för underhållet av övnings- och skjutfälten under budgetåret 1946/47.

Behovet av medel hade under de senaste åren helt naturligt ökats, beroende på en mängd nytillkomna truppförband, framför allt pansar- och luftvärnsförband, samt genom övergång till motorisering i stor utsträckning.

Genom de betydande markförvärv, som skett de senaste åren, hade behovet av medelsanvisning ytterligare ökats. Övningsfältens areal, som 1939 utgjorde cirka 26 000 hektar, hade sedan dess ökats till nära det dubbla eller till cirka 43 000 hektar, och utvidgning påginge fortfarande. Markvärdet hade till följd därav även stigit från cirka 57 000 000 kronor till cirka 72 000 000 kronor år 1944. Innan de nyinköpta fälten hunnit iordningställas, krävdes avsevärda belopp utöver själva inköpssumman, såsom för vägar, isäning, byggnaders reparation m. m.

De motoriserade förbanden, särskilt dessas stridsvagnar, slete mycket hårt på vägar och fält, icke endast på de egna övningsfälten utan också på andra, dit de tidvis komme att förläggas för samövningar. Även den ökade militära verksamheten under beredskapstiden hade medfört större slitage av vissa övnings- och skjutfält. Sålunda hade enbart för väg- och markunderhåll utom dikning under budgetåret 1945/46 anvisats 167 530 kronor, och för budgetåret 1946/47 hade av förbanden begärts 189 050 kronor.

En annan orsak till stegrade omkostnader vore det förhållandet, att civil arbetskraft i stället för militär handräckning måst anlitas i allt större utsträckning. Genom det nya lantarbetaravtalet hade naturaförmånerna avvecklats och ersatts med kontantavlöning. Dessa ökade arbetslöner drabbade övningsfältens utgiftstitel. Sålunda uppginge avlöningar för civilarbetare till cirka 66 650 kronor. För Herrevadskloster och Gudhem hade kontantavlöningarna per budgetår ökats med 22 853 kronor på grund av övergång till det nya lantarbetaravtalet. Deras löner uppginge till 62 000 kronor.

Skatterna belöpte sig till 89 195 kronor.

Däriegenom att statsmakerna tidigare så gott som regelbundet nedprutat de begärda anslagen till övnings- och skjutfältens underhåll, hade behovet av medel så småningom alltmera ökats, för att icke bland annat byggnaderna skulle förfalla. Före tillkomsten av fastighetsfonden begränsades underhållsanslaget till den inkomstsumma, som övnings- och skjutfälten beräknades inbringa. Detta belopp räckte i stort sett endast till att täcka behovet för det ordinarie underhållet. Endast en obetydlig del återstode för större reparationer samt för nybyggnads- och förändringsarbeten, varigenom försämringen av byggnadsbeståndet tilltagit. Ej heller efter införande av fastighetsfonden hade anslagen varit tillräckliga. De försök, som av förvaltningsmyndigheterna under årens lopp gjorts för att erhålla medel till ett nödtorftigt förbättrande av förhållandena, hade ej lett till något resultat, utan de i statsförslagen begärda anslagen hade, som nämnts, ofta nedskurits.

Till följd av dessa beskäringar hade byggnadsbeståndet försämrats i hög grad. Särskilt gällde detta beträffande Järvafältet och Herrevadsklosters kungsgård, emedan endast obetydliga anslag till större reparationer samt till nybyggnads- och förändringsarbeten kunnat anvisas. I första hand måste

nämigen det »ordinarie underhållet» tillgodoses, ty detta, som bland annat innefattade utgifter för jordbruket och skogsskötseln, skapade de inkomster, som oavkortade inlevererades till statskassan. För innevarande budgetår hade på den grund anslaget till större reparationer samt nybyggnads- och förändringsarbeten så gott som helt måst strykas. Av begärda cirka 600 000 kronor för dessa båda ändamål hade endast cirka 45 000 kronor kunnat anvisas. Dessa medel avsåges för iståndsättande av ett antal arbetarbostäder bland annat å Gudhem. Förfallet hade gått så långt, att förvaltningen fått åläggande från Spånga hälsovårdsnämnd att uppföra ny arbetarbostad å Hägerstalund, vilken droge en kostnad av cirka 55 000 kronor. Vissa arrendeboställen å Herrevadsklosters kungsgård vore cirka 250 år gamla och icke människovärdiga. Ombyggnad droge en kostnad av bortåt 40 000 kronor.

För närvarande påginge en utredning inom förvaltningen, huruvida icke vissa arrendegårdar på Järvafältet kunde nedläggas eller sammanslås, vilket vore en synnerligen komplicerad fråga. Till dess beslut härom kunde fattas, måste emellertid de mest påfallande bristerna avhjälpas. På den grund hade också för vissa byggnaders iståndsättande å Järvafältet av domänofficeren föreslagits 151 228 kronor i staten för budgetåret 1946/47 emot av kommandanten begärda 266 410 kronor för större reparationer och 129 516 kronor mot begärda 438 450 kronor för nybyggnads- och förändringsarbeten.

Beträffande utgifterna avseende hyror och arrenden, vilka uppginge till 79 510 kronor, kunde inga nedskärningar ske. De flesta av dessa belopp vore tidigare fastställda genom kungl. brev.

Det vore ofrånkomligt, att de begärda medlen beviljades för att icke förfallet skulle öka.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande den 8 december 1945 beträffande denna och motsvarande delposter för de två andra delfonderna erinrat, huru som i brev den 1 juni 1945 angående fastställande av stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46 Kungl. Maj:t förklarar, att beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. för budgetåret 1946/47 skulle ske i enlighet med de principer, som vid anmälan av propositionen nr 180 till 1945 års riksdag följts vid motsvarande beräkning för budgetåret 1945/46. Med iakttagande härav och med utgångspunkt från de beräkningar angående fastighetsvärden, som gjorts i riksräkenskapsverkets utlåtande den 25 januari 1945 angående 1943 års militära fastighetsutrednings förslag rörande grunderna för beräkning av de i staten för försvarsväsendets fastighetsfond uppförda posterna för bestridande av reparations- och underhållskostnader m. m., hade de i nämnda beräkning angivna byggnadsvärdena justerats i enlighet med de förändringar, som ägt rum under budgetåret 1944/45 till följd av nyinvestering, överföring till andra fonder eller mellan delfonderna samt till följd av Kungl. Maj:ts beslut angående ökning eller minskning av fondens kapitalbehållning. De sålunda erhållna värdena hade vidare korrigerats med hänsyn till värdet å de byggnader, som enligt förut berörda beslut beräknats skola överföras mellan delfonderna, varjämte hänsyn tagits även till en av riksräkenskapsverket nu förordad överflyttning av vissa radiopejlstationer från marinens till arméns delfond. Värdet för nyare byggnader hade omräknats till 1935 års prisnivå med hjälp av Svenska Handelsbankens byggnadskostnadsindex, som dock gällde flervåningens hyreshus i Stockholm. Å de sålunda erhållna värdena hade de av mili-

tära fastighetsutredningen föreslagna procentsatserna tillämpats i enlighet med det underhållskostnadsindextal — 152 — som angivits i byggnadsstyrelsens skrivelse den 30 oktober 1945 med förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond.

Posten till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond har av riksräkenskapsverket beräknats med utgångspunkt från ett fastighetsvärde av 496 604 975 kronor, av vilket belopp 289 237 221 kronor belöpte å äldre byggnader och 207 367 754 kronor å nyare byggnader, vilket senare belopp reducerat till 1935 års prisnivå utgjorde 134 486 051 kronor. Vid beräkning av byggnadsvärdet för nyare fastigheter har riksräkenskapsverket i fråga om samtliga delfonder ej kunnat göra avdrag för byggnadsvärde, som hänför sig till byggnader under uppförande. Å andra sidan har något särskilt belopp för sådana i reparationsposten ingående kostnader, som uppkomma oavsett byggnadernas ålder, icke beräknats för under budgetåren 1945/46 och 1946/47 färdigställda byggnader. Den sammanlagda underhållskostnaden beräknad efter 1,7 % å byggnadsvärdena för äldre och 0,6 % å de reducerade värdena för nyare byggnader, utgjorde alltså $(1,7 \times 289\,237\,221 + 0,6 \times 134\,486\,051) = 5\,723\,949$ kronor, eller i avrundat tal 5 724 000 kronor. Underhållskostnader borde emellertid beräknas jämväl å värdena å de byggnader å Järvafältet och Revingehed, vilka föreslagits skola överföras till kasernfastigheter från jordbruks- och skogsfastigheter under arméns delfond. De byggnadsvärden, på vilka underhålls- och reparationskostnader i detta fall skulle räknas, uppginge till 1 807 000 kronor. Underhållskostnaderna skulle med användande av procenttalet 1,7 uppgå till 30 719 kronor eller i avjämnat tal 31 000 kronor. De procentuellt beräknade underhållskostnaderna $(5\,724\,000 + 31\,000) = 5\,755\,000$ kronor har riksräkenskapsverket minskat med dels 158 000 kronor, dels ock 550 000 kronor avseende procentuellt beräknade underhållskostnader för i berg insprängda anläggningar samt för smärre förbättringsarbeten, för vilka ändamål medel beräknas under särskilda delposter. För löpande reparation och underhåll av byggnader har riksräkenskapsverket sålunda räknat med ett belopp av $(5\,755\,000 - 158\,000 - 550\,000) = 5\,047\,000$ kronor.

Beträffande posten till löpande reparation och underhåll av i berg insprängda anläggningar har riksräkenskapsverket framhållit, att ifrågavarande anläggningar på arméns delfond redovisades såsom särskilda enheter, varför det varit möjligt att fastställa den del av den procentuellt beräknade underhållskostnaden, som hänförde sig till sådana anläggningar. Riksräkenskapsverket har i detta sammanhang erinrat om, att ämbetsverket i utlättande den 30 augusti 1945 angående underhåll av arméns fasta drivmedelsanläggningar anfört följande.

Riksräkenskapsverket vill erinra, att i reparations- och underhållsposten för arméns delfond av försvarets fastighetsfond inräknats ett belopp av 145 000 kronor för reparation och underhåll av i berg insprängda anläggningar. Den omständigheten att fortifikationsförvaltningen ansett sig kunna förorda, att härav skulle disponeras 83 000 kronor för anläggningar som icke redovisas å fastighetsfonden, utvisar, att nyssnämnda belopp å 145 000 kro-

nor är för högt beräknat. Framställningen synes även bekräfta, att den metod, som användes för beräkning av kostnaderna för byggnadsunderhållet, icke är direkt tillämplig å i berg insprängda anläggningar. Hänsyn härtill synes böra tagas vid fastställande av stat för fastighetsfonden för nästkommande budgetår.

Det procentuellt beräknade beloppet hade på grund av vad nyss anförts antagits vara för högt, varför riksräkenskapsverket nu i brist på mera tillförlitliga beräkningar upptagit underhållskostnaden för i berg insprängda anläggningar till 100 000 kronor. Såsom förut framhållits har riksräkenskapsverket minskat den procentuellt beräknade underhållskostnaden med 158 000 kronor.

För smärre förbättringsarbeten har riksräkenskapsverket räknat med ett belopp av 550 000 kronor utgörande i runt tal 10 % av posten för underhåll av byggnader m. m. Detta belopp har som förut nämnts frändragits de procentuellt beräknade medlen för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.

För arméns delfond hade för underhåll av övningsfält m. m. av förvaltningsmyndigheten äskats 1 400 000 kronor. För innevarande budgetår hade för samma ändamål anvisats 975 000 kronor. Riksräkenskapsverket har i anledning av vad som anförts i fortifikationsförvaltningens skrivelse och vid denna fogad bilaga förordat, att till underhåll av övningsfält m. m. anvisades 1 250 000 kronor.

För skatter m. m. ävensom för iståndsättningsarbeten har riksräkenskapsverket räknat med de av fortifikationsförvaltningen äskade beloppen, eller 151 000 kronor respektive 1 000 000 kronor. Beträffande sistnämnda post har riksräkenskapsverket framhållit, att enligt vad som under hand upplysts medel icke anvisats i annan ordning för anordnande av vissa lokaler i Svea livgardes kasernetablissemant. Fortifikationsförvaltningen hade därför ej sett sig föranlåten föreslå den minskning, som angäves i propositionen 1945: 180 (s. 31). Riksräkenskapsverket har i anledning därav upptagit det av förvaltningsmyndigheten äskade beloppet.

Posten till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond borde för budgetåret 1946/47 beräknas sålunda:

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader	kronor	5 047 000
b) » » » » » i berg insprängda		
§ § anläggningar	»	100 000
c) Smärre förbättringsarbeten	»	550 000
d) Underhåll av övningsfält m. m.	»	1 250 000
e) Skatter m. m.	»	151 000
f) Iståndsättningsarbeten	»	1 000 000
	Summa kronor	8 098 000

Statens organisationsnämnd har i skrivelse den 13 december 1945 angående särskilt anslag för lokaländringar m. m. föranledda av rationaliseringsåtgärder anfört bland annat följande.

Sedan organisationsundersökningarna vid I 15 avslutats, hade försvarets

centrala organisationskommitté påbörjat liknande arbeten vid truppförbanden tillhörande Skövde garnison. Undersökningarna i Skövde komme att, i den utsträckning som erfordrades, utformas till vissa försök. Dessa komme med all sannolikhet att framtvunga en del lokalförändringar. Eljest kunde lokalförsöken icke genomföras på ett ändamålsenligt sätt. Med hänsyn till vikten av att undersökningarna i Skövde — icke minst med hänsyn till den pågående försvarsutredningen — snarast möjligt gäve tillförlitliga resultat, borde erforderliga medel för oundgängligen nödvändiga lokalförändringar utan större omgång kunna ställas till vederbörande truppförbandschefers förfogande. Erfarenheterna från organisationsundersökningar vid såväl I 15 som garnisonen i Skövde syntes, så fort sig göra läte, böra omsättas vid arméns övriga truppförband tillhörande berörda truppslag. Det vore därvid att förutse, att större eller mindre lokaländringar bleve ofrånkomliga vid flertalet förband för att rationaliseringsåtgärderna skulle kunna konsekvent genomföras. Även i dessa fall borde erforderliga medel utan onödigt dröjsmål kunna ställas till vederbörliga truppförbandschefers förfogande, så snart behov av lokaländring visade sig oundgängligen nödvändigt. Av liknande orsaker kunde det ävenledes bliva erforderligt, att medel ställdes till vissa marinen och flygvapnet hörande myndigheters förfogande. Av det anförda syntes framgå, att organisationsundersökningarnas inom försvaret fortsatta och snabba bedrivande samt de därvid vunna resultatens tillgodogörande inom rimlig tid i hög grad skulle befrämjas, om särskilda medel funnes reserverade för bekostande av bland annat de lokaländringar vid truppförbanden, som av organisationsnämnden befunes vara oavvisligen nödvändiga för rationaliseringsåtgärdernas ändamålsenliga genomförande. Tillförlitliga kostnadsberäkningar kunde emellertid icke ens överslagsvis uppgöras utan systematiska undersökningar vid de enskilda truppförbanden. Lika litet kunde kostnadernas fördelning mellan olika anslag eller mellan de olika försvarsgrenarnas delfonder av försvarets fastighetsfond i förväg angivas. Med anledning härav syntes ett utom försvarsgrenarna stående anslag böra avsättas för här nämnt ändamål.

I utlåtande den 28 september 1944 över 1940 års militära byggnadsutrednings förslag till lösning av lokalfrågan för värnpliktsredovisningsorganen vid truppförbanden hade arméns fortifikationsförvaltning hemställt att ett förslagsanslag om 500 000 kronor måtte ställas till dess förfogande för att åtgärder för förbättring av lokaler för ovannämnda organ utan dröjsmål skulle kunna vidtagas efter hand som resultatet av de pågående organisationsundersökningarna förelägo. Enär de lokaländringar, som påkallades av de av organisationsnämnden föreslagna rationaliseringsåtgärderna, även innefattade de för värnpliktsredovisningsorganen avsedda lokalerna, syntes det organisationsnämnden ändamålsenligt, att de medel, som äskats av fortifikationsförvaltningen, i stället finge avsättas för de ändamål, som omnämnts i föreliggande skrivelse.

Statens organisationsnämnd hemställde på grund härav, att ett utom försvarsgrenarna stående anslag om 500 000 kronor måtte avsättas för att efter i varje särskilt fall av organisationsnämnden genom vederbörlig central förvaltningsmyndighet till Kungl. Maj:t gjord anhållan ställas till organisationsnämndens eller vederbörlig truppförbandschefers förfogande. Genom ett dylikt förfaringsätt erhöles säkerhet för att erforderlig kontakt mellan organisationsnämnden och de ansvariga myndigheterna ernådades.

Av organisationsnämndens skrivelse framgår, att det äskade anslaget avsåges skola tagas i anspråk även för anskaffande av blanketter m. m.

Försvarets civilförvaltning har i ett häröver den 15 januari 1946 avgivet utlåtande erinrat, att kostnaderna för de vid I 15 bedrivna organisationsundersökningarna, i vad avsåge inrednings- och ändringsarbeten, bestritts av under fastighetsfonden tillgängliga medel för byggnadsunderhåll. Civilförvaltningen har vidare anfört bland annat följande.

De utgifter, varom här vore fråga, syntes avse såväl anställande av personal, anskaffning av maskiner, möbler och blanketter m. m. som icke oväsentliga byggnadsarbeten av mer eller mindre permanent natur. Med hänsyn härtill borde anslag anvisas för ändamålet å såväl driftbudgeten som kapitalbudgeten. Då av organisationsnämndens framställning att döma det icke syntes föreligga möjlighet att på förhand mera ingående bedöma medelsbehovet under någotdera anslaget, skulle detta närmast leda till att åtminstone driftbudgetanslaget gäves förslagsanslags karaktär. Däremot kunde emellertid principiella betänkligheter anföras och civilförvaltningen funne det för sin del önskvärt, att anslaget om möjligt anvisades såsom reservationsanslag. Kapitalbudgetanslaget syntes i vart fall böra anvisas såsom reservationsanslag. Beträffande storleken av de anslag för försöksverksamhet, vilka i enlighet med det ovan anförda borde äskas hos riksdagen, saknade civilförvaltningen möjlighet att uttala sig.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av det föregående har fjolårets riksdag fastställt de grunder som skola följas vid beräkningen av medelsbehovet för reparations- och underhållskostnader m. m. för budgetåret 1946/47. Förvaltningsmyndigheternas och riksräkenskapsverkets beräkningar ha skett i enlighet härmed. Riksräkenskapsverket har därvid beräknat de procentuella underhållskostnaderna för äldre byggnader i enlighet med det underhållskostnadsindex — 152 — som angivits i byggnadsstyrelsens skrivelse den 30 oktober 1945 med förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond, vilket innebär att de procentuella underhållskostnaderna för äldre byggnader av riksräkenskapsverket beräknats efter ett procenttal av 1,7 % i fråga om arméns och flygvapnets delfonder samt 2,3 % i fråga om marinens delfond, under det att vederbörande förvaltningsmyndigheter härutinnan räknat med ett något lägre procenttal, eller 1,6 % respektive 2,2 %. Mot de av riksräkenskapsverket tillämpade procenttalen ävensom de fastighetsvärden, som av ämbetsverket lagts till grund för beräkningen av de procentuella underhållskostnaderna, har jag ej något att erinra. Beträffande riksräkenskapsverkets beräkning av förevarande post för arméns delfond får jag härutöver anföra följande.

Beträffande delposten till löpande reparation och underhåll av i berg insprängda anläggningar har riksräkenskapsverket framhållit, att frågan om lämplig metod för beräkning av underhållskostnader för dylika anläggningar icke vore utredd. Ämbetsverket vore sålunda icke övertygat om att det vore möjligt att vid uppskattning av kostnader för underhåll av sådana anläggningar tillämpa procentuell beräkningsmetod. Då enligt riksräkenskapsverkets mening det av arméns fortifikationsförvaltning procentuellt beräknade beloppet måste antagas vara för högt, har ämbetsverket i brist på mer tillförlitliga beräkningar upptagit underhållskostnaden för i berg insprängda anläggningar till 100 000 kronor mot av fortifikationsförvaltningen föreslagna

158 000 kronor. Vid anmälan i årets statsverksproposition av frågan om arméns anslag till befästningars underhåll m. m. har jag anfört, att en viss försiktighet vid anslagsberäkningen borde iakttagas bland annat med hänsyn till den omständigheten att frågan om grunderna för beräkning av underhållskostnaden för i berg insprängda anläggningar ännu icke vore utredd. Mot riksräkenskapsverkets nu gjorda beräkning av dessa underhållskostnader har jag i nuvarande läge ej något att i princip erinra. Dock synes det tillrådligt att något höja det av ämbetsverket förordade beloppet, förslagsvis till 125 000 kronor. Jag förutsätter, att denna delpost må tagas i anspråk för bestridande av underhållskostnader endast för sådana i berg insprängda anläggningar, vilka redovisas å fastighetsfonden.

För underhåll av övningsfält m. m. har arméns fortifikationsförvaltning för nästa budgetår beräknat ett belopp av 1 400 000 kronor. Riksräkenskapsverket har förordat, att för detta ändamål anvisas 1 250 000 kronor. För innevarande budgetår ha för underhåll av övningsfält m. m. anvisats 975 000 kronor. Förvaltningsmyndighetens förslag innebär sålunda en ökad medelsanvisning av (1 400 000 — 975 000 =) 425 000 kronor. Oaktat ifrågavarande anslagsmedel under de senaste budgetåren avsevärt ökats, torde dock erfarenheten ha givit vid handen, att medlen varit för lågt beräknade för att medgiva ett tillfredsställande underhåll av övnings- och skjutfälten med däri ingående jordbruks- och skogsfastigheter. På grund härav och under beaktande jämväl av den avsevärda utökning dessa fält under senare år undergått ävensom det mera intensiva utnyttjandet av fälten, som numera äger rum, har jag ansett mig böra förorda, att för ändamålet för nästa budgetår beräknas ett belopp av 1 375 000 kronor.

För iståndsättningsarbeten har arméns fortifikationsförvaltning för nästa budgetår räknat med ett belopp av 1 000 000 kronor. Riksräkenskapsverket har förordat detta förslag samt därvid erinrat, att fortifikationsförvaltningen ej sett sig föranlåten föreslå den minskning av samma delpost, som vid anmälan av propositionen 1945:180 (s. 31) förutsatts skola ske. Med anledning härav får jag framhålla, att i det för budgetåret 1944/45 anvisade investeringsanslaget till Vissa byggnadsarbeten m. m. inräknats vissa kostnader av natur att rätteligen böra bestridas från vederbörlig anslagspost å staten för försvarets fastighetsfond, nämligen för anordnande av lokaler i Svea livgardes äldre kasernetablissemang för försvarsstabens fotoanstalt och centralt bok- och blankettförråd, vilket anslag dock ännu icke tagits i anspråk för nu angivet ändamål. Denna omständighet synes ej böra utgöra hinder för en nedräkning av delposten iståndsättningsarbeten med samma belopp som för innevarande budgetår, eller 50 000 kronor. Jag beräknar således denna post för budgetåret 1946/47 till (1 000 000 — 50 000 =) 950 000 kronor.

Statens organisationsnämnd har gjort framställning om anvisande av ett utom försvarsgrenarna stående anslag av 500 000 kronor för bestridande av bland annat kostnader för sådana lokaländringar, som påkallas av de av organisationsnämnden föreslagna rationaliseringsåtgärderna. Enligt min uppfattning är det önskvärt, att medel stå till förfogande för detta ändamål. I annat

fall kunna ifrågavarande rationaliseringsåtgärder onödigtvis fördröjas, vilket skulle kunna medföra merutgifter för statsverket. I den mån på grund av organisationsnämndens ifrågavarande verksamhet vissa mindre ändrings- och förbättringsarbeten erfordras, vilka ej äro av natur att nämnvärt öka fastigheternas värde, böra kostnaderna härför kunna bestridas från den å respektive delfonder av försvarets fastighetsfond uppförda anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. Då organisationsnämnden företar undersökningar icke blott vid arméns truppförband utan även vid marinens och flygvapnets regionala och lokala myndigheter, torde medel för bestridande av därav föranledda mindre inrednings- och ändringsarbeten böra beräknas under varje försvarsgrens delfond av fastighetsfonden. Jag förordar därför, att under respektive delfonders anslagspost till reparations- och underhållskostnader m. m. uppföres en särskild delpost, benämnd ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar. I avsaknad av närmare hållpunkter för bedömandet av medelsbehovets storlek beräknar jag medelsbehovet under denna delpost till 200 000 kronor för arméns delfond samt 25 000 kronor för envar av marinens och flygvapnets delfonder. Jag förutsätter, att delposterna må tagas i anspråk endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Till frågan om anvisande av medel för bestridande av de i organisationsnämndens skrivelse angivna kostnaderna för blankettryck torde jag framdeles få återkomma.

I detta sammanhang vill jag erinra att riksdagen i skrivelse 1944: 322 förklarat sig icke ha funnit anledning till erinran mot ett i propositionen 1944: 175 framlagt förslag att inreda expeditionslokaler för sjunde militärbefälsstaben i förutvarande S:t Olofs sjukhus i Visby, i samband varmed sjukhuset skulle överföras från medicinalstyrelsens till lantförsvarets förvaltning. Då en del av sjukhuset upplåtits för användning såsom centraldispensär samt sjukhuset därjämte i händelse av krig avsetts att tagas i anspråk såsom evakueringssjukhus för omkring 100 patienter från nya S:t Olofs sjukhus, skulle enligt det i propositionen framlagda förslaget särskilda baracker uppföras för tillgodoseende av evakueringsbehovet och centraldispensärens lokalbehov, varjämte dispensären under en kortare övergångstid avsetts skola erhålla provisoriska lokaler i en Gotlands artillerikår tillhörig barack. Av propositionen och handlingarna i ärendet framgår vidare, att kostnaderna för iordningställandet av den för dispensären provisoriskt under övergångstiden avsedda baracken, beräknade till 7 125 kronor, avsetts skola bestridas från den å staten för arméförvaltningens delfond av försvarsväsendets fastighetsfond upptagna posten till reparations- och underhållskostnader m. m. I skrivelse den 5 april 1945 anförde arméns fortifikationsförvaltning, att det, med hänsyn till den korta tid den omändrade baracken skulle komma att utnyttjas för angivna ändamål, befunnits lämpligare att försöka få evakueringsbarackerna uppförda inom så kort tid att dispensären kunde direkt överflyttas till en av dessa, varigenom den för dispensären erforderliga inredningen kunde utföras direkt i den därför avsedda baracken. Vid det förhål-

landet att fortifikationsförvaltningen genom sådant förfarande ej komme att behöva ställa medel till förfogande för anskaffande av provisorisk lokal för dispensären och då ett snabbt färdigställande av barackerna vore högeligen angeläget för att bereda staben lämpliga lokaler och därmed även undvika ytterligare hyreskostnader, funne ämbetsverket skäl föreligga att i stället härvid bidra med ifrågavarande belopp, 7 125 kronor. I anslutning till det anförda hemställde fortifikationsförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte medgiva ämbetsverket att lämna dylikt bidrag till bestridandet av merkostnaden för tillfällig inredning av en evakueringsbarack i Visby till dispensär.

Genom beslut den 13 april 1945 medgav Kungl. Maj:t, att merkostnaden för iordningställande av en evakueringsbarack i Visby till centraldispensär finge intill ett belopp av 7 125 kronor tills vidare bestridas från den förevarande posten till reparations- och underhållskostnader m. m. Kungl. Maj:t förklarade sig vilja framdeles, sedan frågan därom underställts riksdagens prövning, meddela beslut rörande kostnadernas slutliga bestridande.

Därest riksdagen icke har något att däremot erinra, torde berörda kostnad få slutligt bestridas av denna post. Anslagsberäkningen för nästa budgetår påverkas självfallet icke härav.

I överensstämmelse med vad i det föregående anförts bör sålunda förevarande post till reparations- och underhållskostnader m. m. för arméns delfond för nästa budgetår beräknas på följande sätt:

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	kronor 5 047 000
b) » » » » » i berg insprängda anläggningar	» 125 000
c) Smärre förbättringsarbeten	» 550 000
d) Underhåll av övningsfält m. m.	» 1 375 000
e) Skatter m. m.	» 151 000
f) Iståndsättningsarbeten	» 950 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	» 200 000
	<hr/>
	Summa kronor 8 398 000

innebärande en höjning med 1 058 000 kronor i förhållande till den för innevarande budgetår anvisade posten.

Jag förutsätter, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att med ledning av vunna erfarenheter medgiva den jämkning av medlen mellan de särskilda posterna som inom slutbeloppets ram finnes erforderlig.

Såsom inledningsvis anförts har i statsverkspropositionen härutöver under arméns delfond av försvarets fastighetsfond äskats ett investeringsanslag av 150 000 kronor för nästa budgetår till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten.

Marinens delfond. Reparations- och underhållskostnaderna beräknades för budgetåret 1945/46, såvitt angår marinens fastigheter, enligt följande.

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	kronor	1 330 000
b) » » » » » hamnanläggningar		
m. m.....	»	471 000
c) Smärre förbättringsarbeten	»	140 000
d) Underhåll av övningsfält m. m.....	»	115 000
e) Skatter.....	»	200 000
f) Iståndsättningsarbeten	»	300 000
		<hr/>
	Summa kronor	2 556 000

Marinförvaltningen har i sin skrivelse med bland annat förslag till inkomst- och utgiftsstat för försvarets fastighetsfond för nästa budgetår i vad avser marinens delfond beräknat anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. på följande sätt:

1. Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	kronor	1 300 000
2. Smärre förbättringsarbeten å byggnader.....	»	150 000
3. Löpande reparation och underhåll samt smärre förbättringsarbeten å i berg insprängda anläggningar samt å hamnanläggningar m. m.....	»	560 000
4. Underhåll av övningsfält m. m.....	»	50 000
5. Underhåll av ej invärderade anläggningar.....	»	260 000
6. Iståndsättningsarbeten	»	600 000
		<hr/>
	Summa kronor	2 920 000

Därutöver har marinförvaltningen räknat med ett belopp av förslagsvis 130 000 kronor till skatter.

Riksräkenskapsverket har räknat med ett byggnadsvärde av 143 557 121 kronor, av vilket belopp 80 256 748 kronor belöpte å äldre byggnader och 63 300 373 kronor å nyare byggnader, vilket senare belopp reducerat till 1935 års prisnivå utgjorde 40 827 536 kronor. Underhållskostnaderna härför beräknades efter 2,3 % å byggnadsvärdena för äldre byggnader och 0,6 % å de reducerade värdena å nyare byggnader till $(2,3 \times 80\,256\,748 + 0,6 \times 40\,827\,536 =)$ 2 090 870 eller i avjämnat tal 2 091 000 kronor. På samma sätt som i fråga om motsvarande delpost å arméns delfond har det procentuellt beräknade underhållsbeloppet minskats med procentuellt beräknade underhållskostnader för i berg insprängda anläggningar samt för smärre förbättringsarbeten. För löpande reparation och underhåll av byggnader har riksräkenskapsverket sålunda räknat med ett belopp av $(2\,091\,000 - 560\,000 - 150\,000 =)$ 1 381 000 kronor.

För löpande reparation och underhåll av i berg insprängda anläggningar, smärre förbättringsarbeten samt skatter har riksräkenskapsverket räknat med samma belopp som förvaltningsmyndigheten, nämligen 560 000 kronor, 150 000 kronor och 130 000 kronor.

Med anledning av marinförvaltningens förslag om beräkning av 50 000 kronor för underhåll av övningsfält m. m. och 260 000 kronor för underhåll av markområden med befintliga ej invärderade anläggningar har riksräken-

skapsverket, under erinran att för budgetåret 1945/46 för underhåll av övningsfält m. m. anvisats 115 000 kronor, förordat, att denna post för budgetåret 1946/47 upptages med 200 000 kronor.

Beträffande delposten iståndsättningsarbeten, vilken av marinförvaltningen beräknats till 600 000 kronor för nästkommande budgetår, har riksräkenskapsverket då medelsbehovet icke kunde fixeras, innan den av militära fastighetsutredningen föreslagna och av riksräkenskapsverket tillstyrkta inventeringen kommit till stånd, förordat, att ifrågavarande delpost upptages med samma belopp som för innevarande budgetår, eller 300 000 kronor.

Riksräkenskapsverket har beräknat posten till reparations- och underhållskostnader m. m. för marinens delfond för budgetåret 1946/47 på följande sätt.

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. kronor	1 381 000
b) » » » » » i berg insprängda anläggningar	» 560 000
c) Smärre förbättringsarbeten	» 150 000
d) Underhåll av övningsfält m. m.	» 200 000
e) Skatter	» 130 000
f) Iståndsättningsarbeten	» 300 000
	<hr/>
	Summa kronor 2 721 000

Riksräkenskapsverkets beräkningar anser jag kunna godtagas, i vad avser delposterna till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m., löpande reparation och underhåll av i berg insprängda anläggningar, smärre förbättringsarbeten samt skatter. *Departements-
chefen.*

För underhåll av övningsfält m. m. samt för underhåll av i fastighetsfonden ej invärderade anläggningar har marinförvaltningen räknat med ett anslagsbehov av (50 000 + 260 000 =) 310 000 kronor. Riksräkenskapsverket har erinrat, att för budgetåret 1945/46 för samma ändamål anvisats 115 000 kronor, och förordat, att posten för budgetåret 1946/47 upptages med 200 000 kronor. Jag anser mig böra förorda, att för ändamålet avses ett något högre belopp än riksräkenskapsverket föreslagit, eller 225 000 kronor.

Delposten iståndsättningsarbeten, vilken för innevarande budgetår är uppförd med 300 000 kronor, har marinförvaltningen föreslagit skola höjas till 600 000 kronor för nästa budgetår, när alltjämt stort behov av medel för ifrågavarande ändamål föreläge och med hänsyn till att iståndsättningsarbetena inom en snar framtid borde avslutas. Riksräkenskapsverket har för sin del förordat, att delposten upptages med samma belopp som innevarande budgetår. Medelsbehovet syntes nämligen riksräkenskapsverket icke kunna fixeras förrän den av militära fastighetsutredningen föreslagna fastighetsinventeringen blivit verkställd. För egen del anser jag mig med hänsyn till att marinens fastigheter i stor omfattning äro omoderna och av hög ålder böra förorda, att delposten till iståndsättningsarbeten för nästa budgetår beräknas till 400 000 kronor.

Såsom jag förut framhållit under arméns delfond, bör ett särskilt belopp å 25 000 kronor för ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar beräknas under förevarande anslagspost.

Anslagsposten i sin helhet bör således i enlighet med det anförda beräknas på följande sätt:

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. kronor	1 381 000
b) » » » » » i berg insprängda anläggningar samt hamnanläggningar m. m. »	560 000
c) Smärre förbättringsarbeten	150 000
d) Underhåll av övningsfält m. m. »	225 000
e) Skatter	130 000
f) Istandsättningsarbeten	400 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	25 000
	<hr/> Summa kronor 2 871 000

innebärande en ökning med 315 000 kronor i förhållande till motsvarande för innevarande budgetår anvisade anslagspost.

I övrigt hänvisar jag till vad som anförts beträffande arméns ifrågavarande anslagspost samt erinrar, att i statsverkspropositionen under marinens delfond äskats ett investeringsanslag av 75 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten.

Flygvapnets delfond. För budgetåret 1945/46 beräknades posten för reparationer och underhåll m. m. för flygvapnets del på följande sätt.

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. kronor	669 000
b) » » » » » i berg insprängda anläggningar	52 000
c) Smärre förbättringsarbeten	75 000
d) Underhåll av flygfält m. m. »	1 115 000
e) Skatter	25 000
f) Istandsättningsarbeten	250 000
	<hr/> Summa kronor 2 186 000

Flygförvaltningen har i sin skrivelse angående anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 beträffande beräkningen av reparations- och underhållskostnader m. m. för sagda budgetår i huvudsak anført följande.

För underhåll av flygfält hade flygförvaltningen utfört en noggrann undersökning på samtliga fält i avsikt att få fram den erforderliga underhållskostnaden för dessa. Denna undersökning hade utmynnat i att för budgetåret 1946/47 erfordrades nedanstående medel.

För underhåll av fälttyor	kronor 720 000
» » » rullbanor	210 000
	<hr/> Summa kronor 930 000

Den förstnämnda underhållskostnaden motsvarade 2,22 % av anläggningskostnaden (32 500 000 kronor). Denna procent vore lägre än vad som beräknades för budgetåret 1945/46 (2,8 %). Detta berodde på att särskilt anslag

för driftskostnader för tungvältning m. m. av fälten komme att begäras i samband med anslag till motorvältar för flygfält. Anslagssumman för underhåll av rullbanor motsvarade cirka 1 % å anläggningskostnaden (21 700 000 kronor). Denna procent vore sålunda i det närmaste lika med motsvarande procentsats för budgetåret 1945/46 (0,95 %). Då ovan angivna procentsatser vore högre än motsvarande, vilka tillämpades vid beräkandet av medel för underhåll av byggnader, hemställde flygförvaltningen, att utöver det — efter de fastställda procentsatserna — beräknade beloppet (cirka 325 000 kronor) ytterligare ett belopp av 605 000 kronor ställdes till ämbetsverkets förfogande, eller sammanlagt (325 000 + 605 000 =) 930 000 kronor, för här ifrågasvarande underhåll.

Delposten för underhåll av kajer, slipar, kaserngårdar, parker, vägar och stängsel, belysningsanordningar, yttre elektriska ledningar, vatten-, värme- och avloppsledningar syntes, i likhet med vad som beräknats för underhåll av flygfält, böra tillföras ett särskilt anslag, då underhållet av bland annat vägar, kaserngårdar och parker, trots att huvuddelen av dessa objekt hänfördes till åldersgruppen yngre byggnader, droge en betydligt högre underhållsprocent än den för denna grupp fastställda, 0,6 %. Underhållet för sådana nyanlagda objekt hade i praktiken visat sig draga i stort sett samma underhållskostnader som sådana, vilka kunde hänföras till åldersgruppen äldre byggnader. Flygförvaltningen hade därför för budgetåret 1946/47 beräknat ett anslag utöver det procentuellt beräknade (cirka 90 000 kronor) av 100 000 kronor vara erforderligt.

För underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter beräknades under budgetåret 1946/47 — i likhet med innevarande budgetår — ett belopp av 105 000 kronor vara erforderligt. Av detta belopp hade 60 000 kronor upptagits såsom delpost av den procentuellt beräknade underhållskostnaden. Resten, 45 000 kronor, erfordrades, enär ett flertal arrendegårdar, där byggnaderna vore mycket gamla och kontraktstiden lång, tarvade ökat underhåll, som icke kunde inrymmas inom det procentuellt beräknade beloppet.

Vad övriga delposter beträffade hade flygförvaltningen icke ansett att desamma för budgetåret 1946/47 borde undergå någon förändring.

För iståndsättningsarbeten å byggnader under budgetåret 1946/47 hade flygförvaltningen beräknat ett anslag av 350 000 kronor vara erforderligt (för innevarande budgetår 250 000 kronor).

För iståndsättningsarbeten å jordbruks- och skogsfastigheter hade flygförvaltningen beräknat ett anslag av 50 000 kronor vara erforderligt för byggnader å sådana jordbruks- och skogsfastigheter, som genom markinköp under senare år tillförts fonden, och vilka byggnader erfordrades för att flygförvaltningen skulle kunna utarrendera de områden, som för närvarande icke tagits i bruk för militära ändamål.

Flygvapnets byggnadsvärde den 1 juli 1945 utgjorde, enligt å fastighetsfonden upptagna värden, cirka 230 900 000 kronor, därav för äldre byggnader 36 620 702 kronor = (35 403 449 + 1 217 253), (den senare siffran avsåge värdet av de äldre, i markinköp ingående byggnaderna, vilka av flygförvaltningen hos Kungl. Maj:t begärts invärderade i fastighetsfonden), samt 194 279 298 kronor för yngre byggnader, vilket senare belopp — omräknat till 1935 års prisnivå enligt svenska handelsbankens index — motsvarade 127 930 660 kronor.

För skatter under budgetåret 1945/46 hade Kungl. Maj:t anvisat ett belopp av 25 000 kronor för samtliga flotttiljer och centrala verkstäder. Med hänsyn till flygvapnets utökning syntes för kommande budgetår skatterna komma att uppgå till 30 000 kronor.

Flygförvaltningen har vid behandlingen av anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. ifrågasatt, att under densamma borde beräknas

medel för ersättningsanskaffning och underhåll av eldsläckningsmaterielen samt därom anført bland annat följande.

Medel för anskaffning av eldsläckningsmateriel hade Kungl. Maj:t anvisat såsom särskild delpost för engångsanskaffning. Dessa medel inginge således ej i det å fastighetsfonden bokförda byggnadsvärdet, såsom förhållandet syntes vara beträffande arméns fortifikationsförvaltning. Med hänsyn dels till det oavvisliga kravet att under flygtjänst ständigt ha en avsevärd eldsläckningsberedskap för omedelbart ingripande vid flyghaverier, dels det oundgängliga behovet att hålla disponibel en avsevärd eldsläckningsmateriel vid flygdepåerna med deras dyrbara och omfattande bebyggelse och — icke minst — flygmateriel, måste flygvapnets eldsläckningsmateriel till värde och omfattning vara jämförelsevis större än de övriga försvarsgrenarnas. Värdet av denna materiel utgjorde den 1 juli 1945 2 118 400 kronor. Genomsnittliga livslängden av all eldsläckningsmateriel kunde beräknas till 10 år. För ersättningsanskaffning och materielbeståndets upprätthållande krävdes följaktligen ett belopp av $\frac{2\,118\,400}{10} = 211\,840$ kronor för budgetåret 1946/47. Häri

syntes även kunna inrymmas ett beräknat anslag för anskaffning av skumvätska av 27 000 kronor. Med anledning härav finge flygförvaltningen föreslå, att för ifrågasvarande ersättningsanskaffning och underhåll m. m. från och med budgetåret 1946/47 måtte få beräknas en särskild delpost under fastighetsfonden för bestridande av dessa utgifter.

I enlighet med vad som anförts i flygförvaltningens skrivelse har ämbetsverket beräknat posten reparations- och underhållskostnader till sammanlagt 2 745 355 kronor på sätt framgår av efterföljande tabell, därvid de procentuella underhållskostnaderna beräknats efter ett procenttal av 1,6 % för äldre byggnader och 0,6 % för yngre byggnader till ($1,6 \times 36\,620\,702 + 0,6 \times 127\,930\,660 =$) 1 353 515 kronor.

	A Procentuellt beräknad underhålls- kostnad kronor	B Därutöver erforderlig underhålls- kostnad kronor	C Summa kronor
a) Underhåll av byggnader.....	796 515	—	796 515
b) Underhåll av i berg insprängda anläggningar.....	52 000	—	52 000
c) Underhåll av skjutbanor, skjut- och bombplatser.....	30 000	—	30 000
d) Underhåll av kajer, slipar, kaserngårdar, parker, vägar och stängsel, belysningsanordningar, yttre elektriska ledningar, vatten, värme och avloppsledningar.....	90 000	100 000	190 000
e) Underhåll av flygfält.....	325 000	603 000	930 000
f) Underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter.....	60 000	45 000	105 000
	1 353 515	750 000	2 103 515
<i>Tillkommer för</i>			
g) Skatter.....	—	—	30 000
h) Istandsättningsarbeten å byggnader.....	—	—	350 000
i) Istandsättningsarbeten å jordbruks- och skogsfastigheter.....	—	—	50 000
k) Ersättningsanskaffning och underhåll av eldsläckningsmateriel.....	—	—	211 840
Summa.....	—	—	2 745 355

Flygförvaltningen förutsatte slutligen, att av delposten a) underhåll av byggnader 10 %, eller omkring 75 000 kronor, i likhet med innevarande budgetår finge användas för sådana smärre förbättringsarbeten, som icke i nämnvärd grad höjde byggnadernas värden.

Riksräkenskapsverket har beräknat byggnadsvärdena, vilka tagits som utgångspunkt för bestämmandet av underhållskostnaderna för budgetåret 1946/47, till 230 416 217 kronor, därav för äldre byggnader 35 440 474 kronor samt 194 975 743 kronor för nyare byggnader, vilket senare belopp enligt 1935 års prislivå motsvarade 128 274 349 kronor. Underhållskostnaden har beräknats efter 1,7 % å värdet för äldre byggnader och 0,6 % å det för nyare byggnader reducerade beloppet. Sammanlagda underhållskostnaden har sålunda beräknats till $(1,7 \times 35\,440\,474 + 0,6 \times 128\,274\,349 =)$ 1 372 134 eller avrundat 1 372 000 kronor. Till detta belopp har riksräkenskapsverket lagt 21 000 kronor utgörande procentuellt beräknade underhållskostnader å värdet av äldre i markinköp ingående byggnader, vilka av flygförvaltningen begärts invärderade i flygvapnets delfond. Dessa underhållskostnader ha beräknats efter 1,7 % å ett byggnadsvärde av 1 217 253 kronor. Från de sålunda beräknade procentuella kostnaderna har riksräkenskapsverket på samma sätt som i fråga om arméns och marinens delfonder avdragit procentuellt beräknade kostnader för flygfält, i berg insprängda anläggningar och smärre förbättringsarbeten med 325 000 kronor, 52 000 kronor och 100 000 kronor. I enlighet härmed har riksräkenskapsverket för nästkommande budgetår beräknat delposten till löpande reparation och underhåll av byggnader i sin helhet till $(1\,372\,000 + 21\,000 - 325\,000 - 52\,000 - 100\,000 =)$ 916 000 kronor.

Kostnaderna för löpande reparation och underhåll av i berg insprängda anläggningar samt skatter har riksräkenskapsverket beräknat till samma belopp som flygförvaltningen eller 52 000 kronor respektive 30 000 kronor.

Posten till smärre förbättringsarbeten, som enligt vad förut sagts beräknats till i runt tal 10 % av posten för underhåll av byggnader m. m., har riksräkenskapsverket beräknat till 100 000 kronor mot av flygförvaltningen ifrågasatta 75 000 kronor.

Vad härefter angår underhållskostnaderna för flygfält m. m., har riksräkenskapsverket anfört att, då underhållskostnaderna syntes väsentligt överstiga motsvarande kostnader för fastighetsbeståndet i övrigt, hade ämbetsverket under denna post förutom den del av det procentuellt beräknade beloppet, som beräknades hänföra sig till ifrågasatt anläggningar, ytterligare upptagit ett belopp på 605 000 kronor. Det sålunda beräknade totala beloppet uppginge till 2,22 % av anläggningsvärdet för fältytan, 32,5 miljoner kronor, samt 1 % av rullbanornas värde, 21,7 miljoner kronor. Därtill komme beräknad underhållskostnad för flygplanvärn och flygplanvägar. Enär frågan om de värden, varmed dessa anläggningar skulle invärderas i fastighetsfonden, krävde ytterligare utredning, hade procentuell beräkning av underhållskostnaden ej kunnat ske. Denna hade av flygförvaltningen beräknats till 204 700 kronor. Riksräkenskapsverket har föreslagit att ett till 200 000 kronor avrundat belopp skulle anvisas för underhåll av dessa anläggningar.

Riksräkenskapsverket har slutligen beträffande delposten till iståndsättningsarbeten under återopande av samma skäl som anförts beträffande motsvarande delpost under marinens delfond förordad, att denna delpost även för flygvapnets vidkommande skall upptagas med samma belopp som i staten för innevarande budgetår, eller 250 000 kronor.

För eldsläckningsmateriel har riksräkenskapsverket ej beräknat medel under försvarets fastighetsfond, enär ämbetsverket förutsatt, att medel här för komme att beräknas under driftbudgetens fjärde huvudtitel.

I enlighet med vad riksräkenskapsverket sålunda anført har ämbetsverket beräknat posten till reparations- och underhållskostnader m. m. för flygvapnets delfond för budgetåret 1946/47 på följande sätt:

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader	kronor	916 000
b) » » » » » i berg insprängda anläggningar	»	52 000
c) Smärre förbättringsarbeten	»	100 000
d) Underhåll av flygfält m. m.	»	1 130 000
e) Skatter	»	30 000
f) Iståndsättningsarbeten	»	250 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>2 478 000</u>

Departements-
chefen.

Riksräkenskapsverket har beräknat delposten till löpande reparation och underhåll av byggnader till 916 000 kronor. Till detta belopp, vars beräkning ej föranlett någon erinran från min sida, synas emellertid böra läggas kostnader för ersättningsanskaffning och underhåll av eldsläckningsmateriel. Flygförvaltningen har uppskattat kostnaderna härför till 211 840 kronor, i vilket belopp beräknats kunna inrymmas även kostnader för anskaffning av skumvätska. Då den ifrågavarande utrustningen vid ett flertal flottiljer för tämligen kort tid sedan anskaffats, finner jag det angivna beloppet kunna ned sättas, förslagsvis till 150 000 kronor. I enlighet härmed beräknar jag delposten till löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. till (916 000 + 150 000 =) 1 066 000 kronor för nästa budgetår.

För underhåll av flygfält m. m. har riksräkenskapsverket för nästa budgetår beräknat medelsbehovet till 1 130 000 kronor, därav 200 000 kronor till flygplanvärn och flygplanvägar. Då jag vid anmälan av statsverkspropositionen i samband med behandlingen av frågan om anslag till flygvapnet för befästningars underhåll m. m. föreslagit, att för underhåll av flygplanvärn och flygplanvägar skulle å riksstatens fjärde huvudtitel anvisas ett särskilt anslag av 200 000 kronor för nästa budgetår, erfordras någon medelsanvisning härför ej under flygvapnets delfond av fastighetsfonden. I övrigt har jag ej något att erinra mot riksräkenskapsverkets beräkning av förevarande delpost i övrigt, varför jag förordar, att för underhåll av flygfält m. m. beräknas ett belopp av 930 000 kronor för nästa budgetår.

För iståndsättningsarbeten har flygvapnet beräknat 400 000 kronor, under det att riksräkenskapsverket av enahanda skäl som anförts beträffande motsvarande delpost under marinens delfond förordad, att medelsanvisningen

begränsas till oförändrat belopp, eller 250 000 kronor. Mot riksräkenskapsverkets förslag har jag icke något att erinra.

Såsom förordats i fråga om arméns och marinens delfonder bör även under förevarande anslagspost upptagas en särskild delpost å 25 000 kronor till ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar.

Beträffande beräkningen av övriga i anslagsposten ingående delposter synes riksräkenskapsverkets förslag böra biträdas.

Anslagsposten till reparations- och underhållskostnader m. m. för flygvapnets delfond bör således för nästa budgetår beräknas på följande sätt:

a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. kronor	1 066 000
b) » » » » » i berg insprängda anläggningar	» 52 000
c) Smärre förbättringsarbeten	» 100 000
d) Underhåll av flygfält m. m.	» 930 000
e) Skatter	» 30 000
f) Iståndsättningsarbeten	» 250 000
g) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	» 25 000
	<hr/>
	Summa kronor 2 453 000

innebärande en ökning med 267 000 kronor i förhållande till motsvarande för innevarande budgetår beräknade anslagspost.

I övrigt hänvisar jag till vad som anförts beträffande arméns ifrågavarande anslagspost samt erinrar, att i statsverkspropositionen under flygvapnets delfond av försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47 äskats ett investeringsanslag å 50 000 kronor till smärre nybyggnads- och förändringsarbeten.

B. Avsättning till värdeminskningskonto.

I de avgivna statförslagen ha arméns fortifikationsförvaltning, marinförvaltningen och flygförvaltningen för avsättning till värdeminskningskonto å respektive delfonder upptagit respektive 1 683 000 kronor, 810 500 kronor och 2 886 250 kronor.

Angående dessa poster har riksräkenskapsverket anført följande.

Från och med budgetåret 1944/45 påbörjas den årliga avsättningen till värdeminskningskonto först under andra budgetåret efter det, under vilket en byggnad blivit färdigställd. I enlighet med dessa grunder hade riksräkenskapsverket i den specifikation av allmänna fastighetsfondens och försvarsväsendets fastighetsfonds fastighets- och värdeminskningskonton m. m., som upprättats i samband med bokslutet för budgetåret 1944/45, beräknat årsavskrivningen för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1945/46 till 3 832 499 kronor, medan i staten upptagits ett från 3 832 188 kronor till 3 840 000 kronor avjämnat belopp. Differensen mellan riksräkenskapsverkets till grund för medelsanvisningen å staten liggande beräkning och den av riksräkenskapsverket gjorda definitiva beräkningen av årsavskrivningen för budgetåret 1945/46 uppginge alltså till endast 311 kronor. Vid beräkningen av det belopp, som skulle upptagas för avsättning till värdeminskningskonto å

försvarets fastighetsfonds stat för budgetåret 1946/47, borde till de i ovannämnda specifikation upptagna avskrivningarna läggas beloppen av den årliga avskrivningen å de byggnadsvärden för färdiga byggnader, som, enligt vad specifikationen jämförd med nästföregående års specifikation utvisade, tillkommit under budgetåret 1944/45. Några avskrivningsbelopp komme varken att tillkomma eller bortfalla i fråga om fonden i dess helhet på grund av de ändringar i respektive delfonders byggnadsvärden, vilka riksräkenskapsverket i det föregående räknat med. Däremot komme ett överflyttande av vissa radiopejlstationer att innebära en förskjutning mellan marinens delfond och arméns delfond på 906 kronor. Enligt vad specifikationen gäve vid handen, komme icke några avskrivningsbelopp att bortfalla på grund av slutförda årsavskrivningar.

I enlighet med vad nu anförts syntes posten avsättning till värdeminskningsskonto böra beräknas på följande sätt (kronor).

	Årsavskrivning för budgetåret 1945/46	Årlig avskrivning av de under budgetåret 1944/45 tillkomna värdena för färdiga byggnader	Förändring till följd av överflyttning av radiopejlstationer	Årsavskrivning för budgetåret 1946/47 (efter avjämning)
Arméns delfond	1 243 050	629 505	+ 906	1 880 000
Marinens delfond	618 984	191 499	— 906	810 000
Flygvapnets delfond	1 970 465	513 190	—	2 490 000

Departements-
chefen.

Såsom riksräkenskapsverket framhållit, skall den årliga avsättningen till värdeminskningsskonto påbörjas först under andra budgetåret efter det under vilket en byggnad färdigställts. Med biträdande av riksräkenskapsverkets beräkningar förordar jag, att för avsättning till värdeminskningsskonto upptagas för arméns delfond förslagsvis 1 880 000 kronor, för marinens delfond förslagsvis 810 000 kronor och för flygvapnets delfond förslagsvis 2 490 000 kronor, sammanlagt 5 180 000 kronor.

C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Arméns delfond. Arméns fortifikationsförvaltning har lämnat följande specifikation å ifrågasvarande utgifter.

Arméstaben	kronor	8 000: —
Centrala värnpliktsbyrå	»	28 265: —
Hemvärnsstaben	»	7 000: —
Försvarets civilförvaltning	»	5 500: —
Arméns fortifikationsförvaltning	»	15 000: —
Försvarets sjukvårdsförvaltning	»	79 750: —
Krigsarkivet	»	4 350: —
Riksräkenskapsverket	»	5 000: —
I. militärområdet: förhyrning	»	35 563: 26
II. »	»	17 400: —

III. militärområdet: förhyrning	kronor	29 792:—
IV. » »	»	76 104: 80
V. » »	»	5 750:—
VI. » »	»	8 400:—
II.—VII. militärområdena: arrendering av mark och skjutbanor m. m.	»	79 510: 19
Luftbevakningscentraler	»	38 400:—
Väg- och vattenbyggnadskårens expedition	»	1 800:—
1. tygkompaniet	»	86 500:—
2. »	»	20 000:—
T 4, sjukvårdsförråd	»	7 800:—
Arméns motorskola	»	72 380:—
Tygförvaltningseskolan	»	22 900:—
I 1, förläggning	»	799: 92
Stockholms tygstation, lager	»	12 960:—
Lv 3, lager	»	65 315:—
Försvarets forskningsanstalt och krigsmaterielverket.....	»	128 134:—
Kostnader i samband med förhyrning	»	30 000:—

Summa kronor 892: 374: 17

Riksräkenskapsverket har beträffande denna anslagspost erinrat om sina utlåtanen den 1 oktober 1945 angående arméns fortifikationsförvaltnings medelsäskanden för budgetåret 1946/47 i vad avsåge underhåll av arméns fasta drivmedelsanläggningar m. m. och den 20 november 1945 angående bestridande av vissa arrendeavgifter för mark för befästningsändamål samt anslag för flygplanvärn och flygplanvägar. Riksräkenskapsverket hade därvid framhållit, att medel för täckning av kostnader för sådana arrenderingar av mark för befästningsändamål, som kunde bestå under längre tid, borde beräknas å staten för försvarets fastighetsfond. Dessa kostnader beräknades för arméns delfond till 110 000 kronor. Med inräknande av dessa kostnader beräknade riksräkenskapsverket hyres- och arrendeutgifterna för arméns delfond till i runt tal 1 000 000 kronor.

Vid anmälan i propositionen 1944: 76 av förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1944/45 förutsattes vid beräkningen av utgifterna under motsvarande anslagspost, att de hyres- och arrendeutgifter m. m., som vore föranledda av rådande beredskap, skulle bestridas över förskottsstaten för försvarsväsendet. Sedan arméns fortifikationsförvaltning till efterkommande av lämnat uppdrag avgivit förslag till bestämmelser rörande avgränsningen mellan fastighetsfonden och förskottsstaten beträffande utgifter av här avsedd karaktär fann Kungl. Maj:t genom beslut den 4 maj 1945, efter att ha inhämtat riksräkenskapsverkets utlåtande i ämnet, gott meddela bestämmelser av huvudsaklig innebörd att fastighetsfonden endast skulle få belastas med kostnaderna för förhyrning och iordningställande av sådana lokaler som komme att bibehållas under fredstid eller som förhyrts i avvaktan på inflyttning i planerade men icke färdigställda statliga byggnader. I samband härmed

*Departements-
chefen.*

uppdrogs åt fortifikationsförvaltningen att inkomma med uppgift rörande de hyreskostnader som vid sådan avgränsning beräknades belasta fastighetsfonden. Sedan ämbetsverket i juli 1945 ingivit förteckning över här avsedda förhyrningar (arrenderingar), upptagande en hyreskostnad av omkring 810 000 kronor, medgav Kungl. Maj:t, att kostnaderna i fråga finge, räknat från och med den 1 juli 1945, bestridas från fastighetsfondens stat. Då posten till hyres- och arrendekostnader i staten för innevarande budgetår beräknats till allenast 625 000 kronor, framgår härav, att hyresutgifter i större omfattning än tidigare beräknats befunnits vara av den karaktär att kostnaderna borde bestridas från fastighetsfondens delpost. Dessa under beredskapstiden verkställda förhyrningar ha i många fall icke föregåtts av prövning hos Kungl. Maj:t i fråga om behovet. I syfte att ernå ett mera fredsmässigt bedömande av behovet har åt fortifikationsförvaltningen uppdragits att, i de fall då förhyrning (arrendering) icke tidigare underställts Kungl. Maj:ts prövning, verkställa utredning rörande behovet av fortsatt förhyrning (arrendering) och till Kungl. Maj:t inkomma med härav föranlett förslag. Motsvarande uppdrag har lämnats marin- och flygförvaltningarna. Hittills ha arméns fortifikationsförvaltning och marinförvaltningen inkommit med utredning och förslag i angivna hänseenden. Ärendena äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Den höjning av förevarande anslagspost som fortifikationsförvaltningen föreslagit får ses mot bakgrunden härav. Vad nu sagts gäller i tillämpliga delar jämväl marinförvaltningens förslag om höjning av motsvarande delpost under marinförvaltningens delfond.

Vid anmälan i statsverkspropositionen av frågan om anslag till armén för befästningars underhåll m. m. har jag framhållit, att frågan om redovisningen av bland annat befästningsanläggningar och dylikt — främst de för detta ändamål disponerade markområdena — syntes kräva en närmare utredning. I avvaktan därpå hade jag intet att erinra mot att med sådana anläggningar sammanhängande hyres- och arrendekostnader, i den mån de beräknades skola kvarstå i fredstid, bestredos från fastighetsfonden. I den mån dessa och andra hyres- och arrendekostnader sammanhängde med beredskapens avveckling borde de däremot bekostas med anlitan av anslag till beredskapens avveckling.

Mot riksräkenskapsverkets beräkning av förevarande anslagspost har jag ej något att erinra. Jag beräknar således anslagsposten för nästa budgetår till förslagsvis 1 000 000 kronor (nu 625 000 kronor).

Marinens delfond. *Marinförvaltningen* har specificerat hithörande utgifter sålunda:

Marinförvaltningen.....	kronor	47 670
Ostkustens marindistrikt	»	14 250
Hårsfjärdens örlogsdepå.....	»	4 925
Stockholms kustartilleriförsvaret	»	10 140
Stockholms örlogsvarv.....	»	1 620
Gotlands kustartilleriförsvaret.....	»	2 582

Karlskrona örlogsvarv	kronor	1 045
Blekinge kustartilleriförsvar	»	29 470
Göteborgs örlogsvarv	»	11 455
« kustartilleriförsvar	»	2 169
Sjökrigsskolan	»	3 700
Öresunds marindistrikt	»	3 600
Sjökarteverket	»	1 044
Till marinförvaltningens förfogande för emotsedda och oförutsedda utgifter	»	26 330
	Summa kronor	160 000

Marinförvaltningen har på grund härav beräknat medelsbehovet till 160 000 kronor.

För ifrågavarande ändamål synes böra beräknas ett belopp av förslagsvis 150 000 kronor, innebärande i jämförelse med motsvarande anslagspost för innevarande budgetår en höjning av 100 000 kronor. *Departements-
chefen.*

Flygvapnets delfond. Flygförvaltningen har beräknat hyresutgifterna till sammanlagt 182 500 kronor, därav 41 000 kronor för 2:a eskaderstaben och västra flygbasområdesstaben i Göteborg, 13 500 kronor för södra flygbasområdesstaben i Ängelholm, 124 600 kronor för förhyrande av lokaler för flygförvaltningens byggnadsavdelning m. m. i Stockholm samt 3 400 kronor för diverse behov.

Riksräkenskapsverket har beträffande denna post liksom i fråga om motsvarande post å arméns delfond framhållit, att medel för täckning av kostnader för sådana arrenderingar av mark för befästningsändamål, som kunde bestå under längre tid, borde beräknas å staten för försvarets fastighetsfond. Dessa kostnader beräknades, enligt vad riksräkenskapsverket under hand inhämtat, till 80 000 kronor för flygvapnets delfond. Med inräknande av dessa kostnader beräknade riksräkenskapsverket hyres- och arrendeutgifterna för flygvapnets delfond till i avrundat tal 263 000 kronor.

Under hänvisning till vad jag anfört under motsvarande anslagspost för arméns delfond, förordar jag, att hyres- och arrendeutgifterna för nästa budgetår för flygvapnets delfond beräknas till förslagsvis 263 000 kronor (nu 171 000 kronor). *Departements-
chefen.*

Enligt det anförda komma hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden, vilka anslagsposter böra betecknas förslagsvis, att tillhopa utgöra (1 000 000 + 150 000 + 263 000 =) 1 413 000 kronor.

Inkomster.

A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtta lokaler.

Under denna titel redovisas de belopp, som över budgeten tillföras respektive fonder. Ersättningsbeloppen bestämmas i princip så, att en förräntning

efter 4 % erhålles å det vid respektive budgetårs ingång av fonderna disponerade statskapitalet. I statsverkspropositionen ha under ifrågavarande titel beräknats följande belopp.

Ersättning till arméns delfond	kronor	16 863 000
» » marinens delfond	»	6 674 000
» » flygvapnets delfond	»	10 531 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>34 068 000</u>

Med hänsyn till förut och i det följande omnämnda jämkningar av olika poster i statförslaget, bör ersättningen för till statsmyndigheter upplåtna lokaler för nästkommande budgetår beräknas för arméns delfond till 17 163 000 kronor, för marinens delfond till 6 814 000 kronor och för flygvapnets delfond till 10 506 000 kronor. De i riksstaten under fjärde huvudtiteln beräknade anslagen böra å riksstaten slutligt uppföras i överensstämmelse härmed.

B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden.

Arméns delfond. *Arméns fortifikationsförvaltning* har beräknat ifrågavarande hyror och arrenden sålunda:

Inkomst av tjänstebostäder	kronor	875 000
» » uthyrningsfastigheter	»	190 000
» » övnings- och skjutfält (med däri ingående jordbruks- och skogsfastigheter)	»	575 900
Övriga hyror och arrenden	»	40 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>1 680 900</u>

Riksräkenskapsverket har uttalat, att utöver det av arméns fortifikationsförvaltning upptagna beloppet tillkomme, enligt vad riksräkenskapsverket under hand inhämtat, 16 000 kronor i hyresersättningar, sedan genom det nya lantarbetaravtalet naturaförmånerna avvecklats. Med lämplig avrundning syntes posten böra upptagas till 1 700 000 kronor.

I överensstämmelse med riksräkenskapsverkets förslag beräknar jag ifrågavarande inkomstpost till *1 700 000 kronor* (nu 1 711 000 kronor).

Marinens delfond. *Marinförvaltningen* har beräknat ifrågavarande inkomster på följande sätt:

Inkomst av tjänstebostäder	kronor	250 000
» » uthyrningsfastigheter	»	300 000
Övriga hyror och arrenden	»	35 000
	<u>Summa kronor</u>	<u>585 000</u>

Riksräkenskapsverket har ansett, att beloppet borde avjämnas till 600 000 kronor.

I enlighet med riksräkenskapsverkets förslag torde förevarande inkomstpost *Departements-
chefen.* bära beräknas till i avrundat tal 600 000 kronor (nu 500 000 kronor).

Flygvapnets delfond. *Flygförvaltningen* har beräknat hyres- och arrende-
inkomsterna till sammanlagt 380 000 kronor, därav för tjänstebostäder och ut-
hyrningsfastigheter 268 000 kronor samt för jordbruksfastigheter och flygfält
omkring 112 000 kronor. I staten torde i förevarande hänseende bära upp-
tagas 380 000 kronor (nu 365 000 kronor).

De sammanlagda inkomsterna av hyror och arrenden för till enskilda upp-
låttna lokaler och markområden uppgå enligt vad sålunda anförts till (1 700 000
+ 600 000 + 380 000 =) 2 680 000 kronor.

C. Diverse inkomster.

För arméns delfond har *arméns fortifikationsförvaltning* under denna
inkomstpost upptagit *dels* 50 000 kronor, utgörande mot civila patienters vård
å garnisonssjukhusen svarande del av vederbörande fastigheters underhåll,
dels 300 000 kronor såsom inkomster från jordbruks- och skogsfastigheter,
dels ock 65 400 kronor för hyra av ammunitionsfabriken å Marieberg, eller
tillhopa 415 400 kronor (nu 415 000 kronor).

Marinförvaltningen har för marinens delfond beräknat inkomstposten
till 42 000 kronor (nu 42 000 kronor), därav inkomst av bidrag till Skepps-
holmsbrons underhåll 900 kronor, av influtna dockavgifter, utom vid Gustavs-
viks örlogsdepå, 1 100 kronor samt av hyra för marinens centrala beklädnads-
verkstad i Karlskrona 40 000 kronor.

Beträffande flygvapnets delfond har *flygförvaltningen* beräknat posten
för diverse inkomster till 20 000 kronor (nu 10 000 kronor).

Riksräkenskapsverket har ansett det i statförslaget för arméns delfond upp-
tagna beloppet 415 400 kronor bära avjämnas till 415 000 kronor.

Inkomsterna under diverseposten för respektive delfonder torde bära upp-
tagas till i avrundade tal respektive 415 000 kronor, 42 000 kronor och 20 000 *Departements-
chefen.* kronor, eller sålunda till sammanlagt 477 000 kronor.

Överskott.

Det överskott, som skall tillföras riksstatens driftbudget, skall fortfarande
såsom hittills varit fallet beräknas till 4 % å det vid respektive budgetårs
början i fonden ingående kapitalet. I enlighet med riksräkenskapsverkets in-
komstberäkning för budgetåret 1946/47 har överskottet å försvarets fastighets-
fond i förslaget till riksstat beräknats för arméns delfond till 8 000 000 kronor,
för marinens delfond till 3 625 000 kronor och för flygvapnets delfond till
5 700 000 kronor. Överskott att tillföras riksstatens driftbudget beräknar jag
således i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag till 17 325 000 kronor.
Denna uppskattning av överskottet har legat till grund för den förut förordade
beräkningen av ersättningsanslagen.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har upprättats förslag till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1946/47 (bilaga).

Hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels godkänna omförmälda förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1946/47 (bilaga);

dels ock för budgetåret 1946/47 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa följande anslag, nämligen

Ersättning till försvarets fastighetsfond:

Arméns delfond, <i>förslagsanslag</i>	kronor	17 163 000
Marinens delfond, <i>förslagsanslag</i>	»	6 814 000
Flygvapnets delfond, <i>förslagsanslag</i>	»	10 506 000

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lennart Österholm.

Bilaga.

Försvarets fastighetsfonds inkomster och utgifter enligt staten för budgetåret 1945/46 samt enligt förslaget till stat för budgetåret 1946/47.

	<i>Inkomster.</i>	1945/46	1946/47
<i>A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler:</i>			
1. Arméns delfond		14 689 000	17 163 000
2. Marinens delfond		6 184 000	6 814 000
3. Flygvapnets delfond		8 352 000	10 506 000
	Säger	29 225 000	34 483 000
<i>B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden:</i>			
1. Arméns delfond		1 711 000	1 700 000
2. Marinens delfond		500 000	600 000
3. Flygvapnets delfond		365 000	380 000
	Säger	2 576 000	2 680 000
<i>C. Diverse inkomster:</i>			
1. Arméns delfond		415 000	415 000
2. Marinens delfond		42 000	42 000
3. Flygvapnets delfond		10 000	20 000
	Säger	467 000	477 000
	Summa	32 268 000	37 640 000
<i>Utgifter:</i>			
<i>A. Reparations- och underhållskostnader m. m.:</i>			
1. Arméns delfond		7 340 000	8 398 000
2. Marinens delfond		2 556 000	2 871 000
3. Flygvapnets delfond		2 186 000	2 453 000
	Säger	12 082 000	13 722 000
<i>B. Avsättning till värdepapperskonto:</i>			
1. Arméns delfond, förslagsvis		1 250 000	1 880 000
2. Marinens delfond, förslagsvis		620 000	810 000
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis		1 970 000	2 490 000
	Säger	3 840 000	5 180 000

	1945/46	1946/47,
<i>C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden för- hyrda lokaler och arrenderade markområden:</i>		
1. Arméns delfond, förslagsvis	625 000	1 000 000
2. Marinens delfond, förslagsvis	50 000	150 000
3. Flygvapnets delfond, förslagsvis	171 000	263 000
Säger	846 000	1 413 000
 <i>Överskott att tillföras riksstaten:</i>		
1. Arméns delfond	7 600 000	8 000 000
2. Marinens delfond	3 500 000	3 625 000
3. Flygvapnets delfond.....	4 400 000	5 700 000
Säger	15 500 000	17 325 000
Summa	32 268 000	37 640 000
